

Pri Rezervarju

(Zapis po pripovedovanju mame, Bogomire Noč)

Na vzhodnem delu Javorniškega Rovta, pod Srednjico in Medjim dolom, leži umetno jezero, v katerega se stekata Veliki in Mali Javornik, ki izvirata v vznožju Medjega dola. Poleg jeza je majhna hidroelektrarna, ki je bila zgrajena leta 1908 za pridobivanje energije za poganjanje črpalk. Poleg centrale, kakor smo ji rekli in ji pravimo še danes, sta bili dve leseni hiši, namenjeni uslužbencem, ki sta bili v lasti železarne. Centrala je dajala službo in s tem kruh domačinom. V njej so delali Valentin (Tinej) Noč; Simon Smolej, Šroncevi; Anton Krmelj, Janez Smolej, Kajžnikov; Anton Nadižar, Vrvačev. Po Valentinovi upokojitvi se je na njegovo mesto zaposlil sin Ivan in v tej službi ostal do svoje smrti. Po upokojitvi starejših delavcev so tu službovali še Miroslav (Fric) Šmit, Mokernov; Alojz Noč, Nočev; Jože (Pepi) Noč, Skednačev in kasneje Janko (Ivan) Noč mlajši. Centrala je bila za vaščane pomembna, saj so poleg napeljave električne energije po letu 1939 lahko tudi telefonirali s »fabrškega« telefona. To je bila najhitrejša povezava z dolino, kadar je bilo treba klicati zdravnika, veterinarja ali opraviti kako drugo nujno stvar.

Stavbo, kasnejšo karavlo, so med drugo svetovno vojno zasedli Nemci in v okolici postavili barake, v katerih so stanovali. Stražili so jez, centralo in cevovod, ki je bil speljan proti Javorniku. Okolica in del cevovoda sta bila obdana s pehotnimi minami

Centrala s pripadajočima hišama, Pri Rezervarju, last Bogomira Noč

in bodečo žico. Nemci so se kljub napadam partizanov umaknili šele ob koncu vojne. Mine so po osvoboditvi odstranjevali nemški ujetniki, domačin Ivan Noč in Zvonko Ravnik z Javornika, stanujoč pri Žvabu. Zvonko je postal žrtev eksplodirane mine. Obrambne bunkerje so po vojni odstranili. Ostal je le eden, ki, malo spremenjen, stoji še danes.

Ostali leseni objekti so se podrli. Na vojni čas pa kažejo ostanki bodeče žice, ki se še vedno tu pa tam zapletejo pod nogami.

K Rezervarju sem se primožila leta 1951. Prišla sem od Skednača. Mož Ivan Noč in njegovi starši, oče Valentin Noč, Miševov, in mati Frančiška Zaveljcina, Suharjeva, so stanovali v eni od lesenih hiš poleg centrale, hidroelektrarne. Ko se je v centrali zaposlil moj mož, sva se preselila v sosednjo hiško, kjer sva si ustvarila družino s tremi otroki. Življenje pri Rezervarju je bilo vse prej kot lahko. Imeli smo kakšno kravo, kokoši in včasih prašiča. Čez leto smo nabirali gobe, maline, borovnice, čaje in vse to shranjevali. Ker je bil mož lovec, se je večkrat našel tudi kos divjačine. Ivan je bil »tisoč in en mojster«, saj se je lotil elektrike, vodovoda, izdelkov iz lesa, izumil in naredil pa je še marsikateri strojček kot pripomoček za lažje življenje. Ukvarjal se je tudi s preparatorstvom in fotografiranjem. Za lovske uniforme je izdeloval gamsove in jazbečeve šope (porte), iz roževine pa gumbce. Ob zlomih in izvinih je otrokom kar sam naravnal kosti in jim naredil opornice iz deščic, tako da so šli k zdravniku le na pregled. Lotil se je frizerstva. Prav tako je sam sebi naredil zobe. Bil je ljubiteljski slikar in strasten lovec ter varuh narave. Medji dol z okolico je bil njegov drugi dom. Prav tam se je leta 1969 pri svojih 48 letih na lovu smrtno ponesrečil. Posebno strast je gojil do orožja in tudi do motorjev. Imel je motor znamke BMW s prikolico, ki nam je potem, ko je bila za silo zgrajena cesta, še kako prav prišel za prevoz v dolino in nazaj. Večkrat je raztegnil meh harmonike in na orglice igral domačemu terierju Mišu, ki ga je rad poslušal. Leta 1953 smo vaščani kupili kinoprojektor. V zgornjih prostorih šole je Ivan uredil kabino, kjer je dvakrat tedensko predvajal filme, ki jih je naročal iz Ljubljane. Ob nedeljah jih je z vlakom vračal. Že pred tem je doma pri Rezervarju predvajal neme risane filme, ki so jih hodili gledat otroci iz Rovt. Po njegovi smrti sem se s tremi mladoletnimi otroki in nizko družinsko pokojnino le stežka prebijala. Največ so mi pomagali sosede graničarji, ki so priskočili na pomoč pri raznih opravilih, zato so bili zame zlati sosede. Pa mi volje in moči ni zmanjkalo. Prišla je bolezen, tudi to sem premagala. Nabavila sem si koze, s katerimi se ukvarjam že več kot četrto stoletja. Prišli so vnuki in pravnuki, pa večje in manjše spremembe ter novosti, ki jih človek že težko dohaja, a s trudom in z bistrimi mislimi premagujem vse to. Ko zbiram te misli, dopolnjujem deveti križ in še in še bi lahko pripovedovala. Ja, to sem jaz, Rezervarjeva Mira.